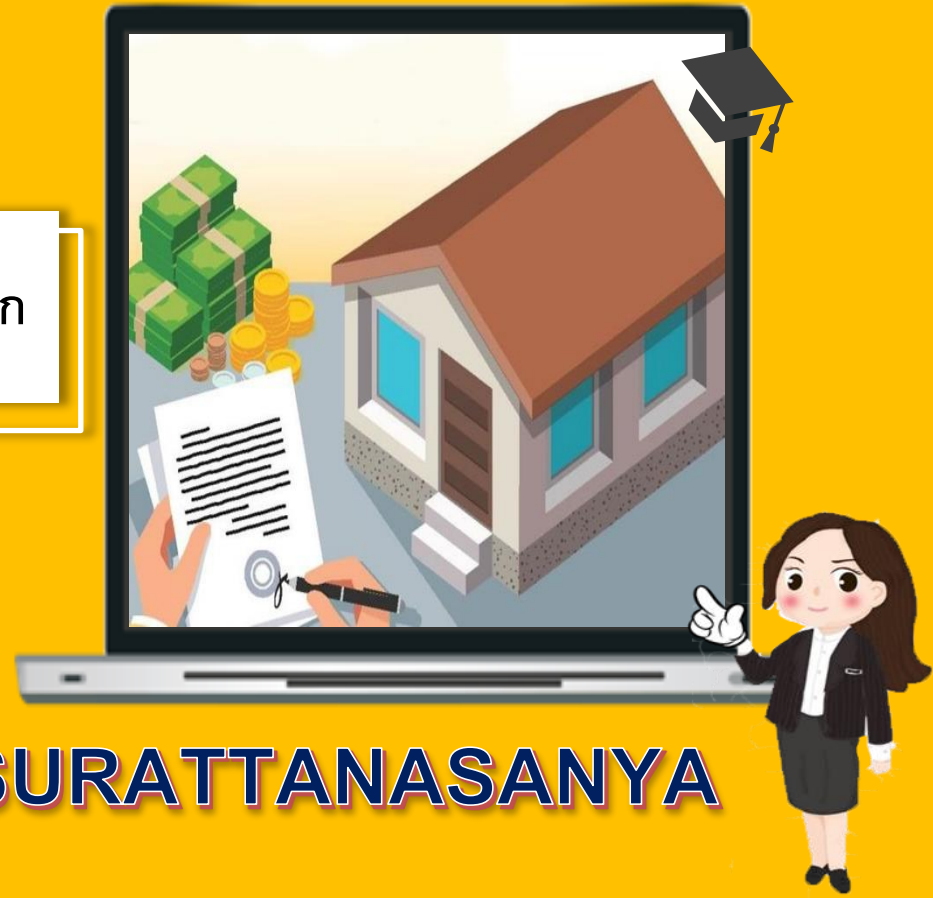

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

วิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย มรดก

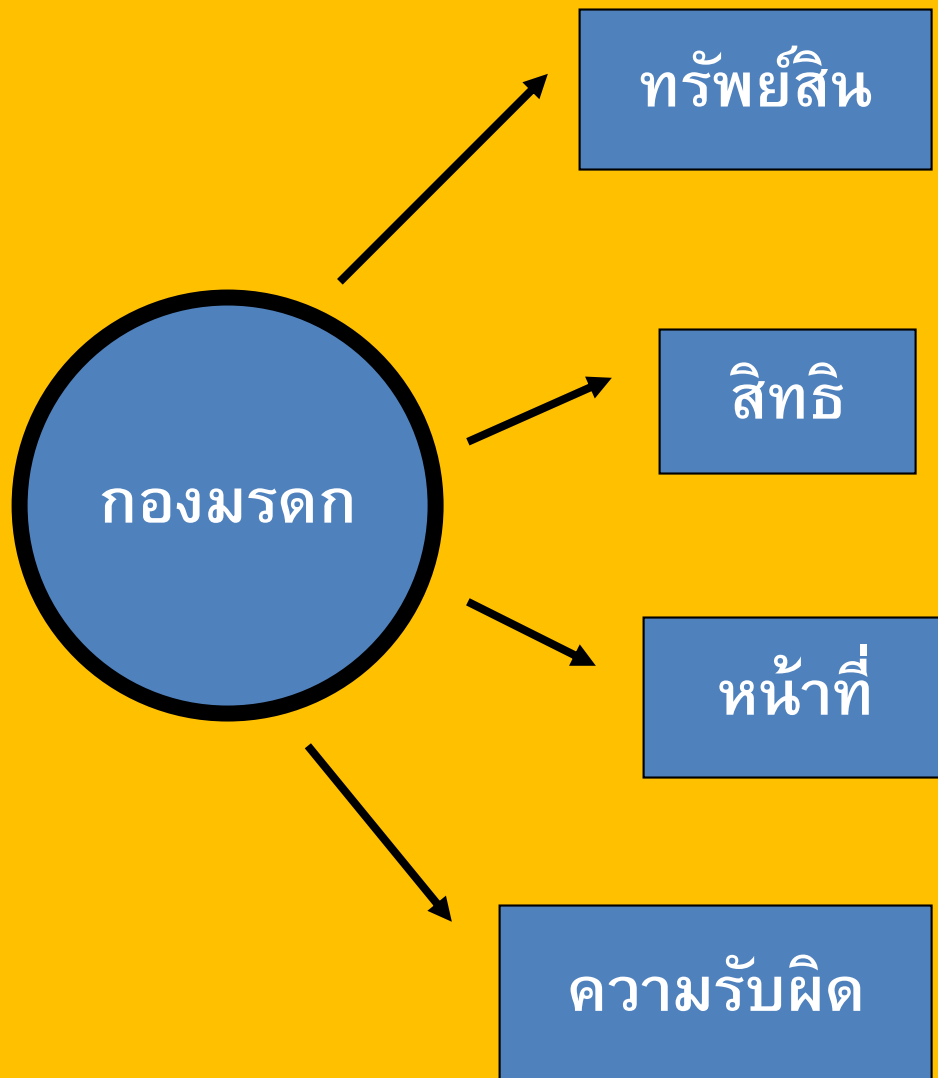

AJ. CHONTHICHA SURATTANASANYA

กองมรดกได้แก่

ป.พ.พ. มาตรา 1599 “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้น ตกทอดแก่ทายาท”

มาตรา 1600 “ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมาย หรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้”

ยกเว้น ที่เป็น
การเฉพาะตัว
ของผู้ตายโดย
กฎหมาย หรือ
โดยสภาพ

กองมรดกของผู้ตายประกอบไปด้วย

1. ทรัพย์สิน ได้แก่ ทรัพย์ และทรัพย์สิน
2. สิทธิ ได้แก่ การที่บุคคลหนึ่งสามารถเรียกร้องให้บุคคลอีกคนหนึ่งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้

สิทธินั้น จะมีที่มาจากนิติกรรมสัญญา ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้ ก็ได้

- สิทธิของผู้ซื้อที่จะได้รับสินค้า สิทธิของผู้ขายที่จะได้รับราคา
- สิทธิของลูกจ้างที่จะได้ค่าจ้าง สิทธิของนายจ้างที่จะให้ลูกจ้างทำงานให้
- สิทธิของลูกจ้างที่จะเรียกค่าชดเชย ค่าล่วงเวลา
- สิทธิของผู้ให้กู้ที่จะได้เงินที่ให้กู้คืน
- สิทธิของผู้ให้เช่าที่จะได้ค่าเช่า สิทธิของผู้เช่าที่จะได้ใช้ทรัพย์สิน
- สิทธิของผู้ถูกกระทำละเมิดที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน

3. **หน้าที่ หมายถึง ภาระที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความผูกพันที่จะต้องกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง อาจเกิดจากนิติกรรมสัญญา ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้ก็ได้**

4. ความรับผิด หมายถึง ภาระที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความผูกพันที่จะต้องกระทำการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง

ความรับผิดจะเกิดเมื่อมีการล่งสิทธิผิดหน้าที่ต่อบุคคลอื่น ซึ่งตนมีอยู่ตามสัญญาหรือตามกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นต้องได้รับความเสียหาย (โดยทั่วไปความรับผิดจะชดใช้กันด้วยทรัพย์สิน(เงิน))

— เช่น ความรับผิดของผู้กระทำละเมิดในการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย

- สรุป

- กองมรดกประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นคุณประโยชน์แก่ทายาทอันได้แก่
ทรัพย์สิน กับสิทธิ และส่วนที่เป็นโทษอันได้แก่ หน้าที่ กับความรับผิด

ทรัพย์สิน สิทธิ	หน้าที่ ความรับผิด
--------------------	-----------------------

- กรณีที่กองมรดกมีแต่หนี้สิน หรือมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้สินของผู้ตายเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดได้แก่ตน
  - มาตรา ๑๖๐๑ “ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดได้แก่ตน”
- เจ้าหนี้กองมรดกมีสิทธิจะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์มรดกเท่านั้น
  - มาตรา ๑๗๓๔ “เจ้าหนี้กองมรดกชอบแต่จะได้รับการชำระหนี้จากทรัพย์สินในกองมรดกเท่านั้น”
- ถ้ากองมรดกมีทรัพย์มรดกที่ตกทอดแก่ทายาท แต่ทายาทใช้สอยทรัพย์มรดกไปจนหมดสิ้น ทายาทต้องรับผิดชอบในหนี้สินกองมรดกด้วยทรัพย์สินของตนเอง
  - ทรัพย์สินของทายาทเข้ามารับผิดแทนทรัพย์มรดก

ลักษณะสิ่งที่จะเป็นกองมรดกของผู้ตาย

- 1. ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิด ที่จะเป็นกองมรดกของผู้ตาย จะต้องเป็นสิ่งที่มีค่าเป็นเงินทอง
  - ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ ความรับผิด ที่มีค่าเป็นเงินทอง รวมกันทั้งหมด เรียกว่า “กองทรัพย์สินของผู้ตาย”
    - มีที่มาจากหลัก “ทฤษฎีกองทรัพย์สิน” ในกฎหมายฝรั่งเศส (นักศึกษาหาอ่านได้ใน คำอธิบายกฎหมายมรดกของ ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

ทฤษฎีกองทรัพย์สินว่าอย่างไร

- กองทรัพย์สิน ได้แก่ บรรดานิติสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นเงินทอง

— ทรัพย์สิน

— สิทธิ

— หน้าที่

— ความรับผิดชอบ

สิ่งเหล่านี้ใช่ “นิติสัมพันธ์” หรือไม่? (- -”)

- บุคคลทุกคน มีกองทรัพย์สินเสมอแม้ว่า กองทรัพย์สินจะมีแต่หนี้สินก็ตาม
- เมื่อบุคคลใดตายกองทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาท
  - *ป.พ.พ. มาตรา 1599 “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้น ตกทอดแก่ทายาท”*

นิติสัมพันธ์

ไม่มีค่าเป็น
เงินทอง

มีค่าเป็น
เงินทอง

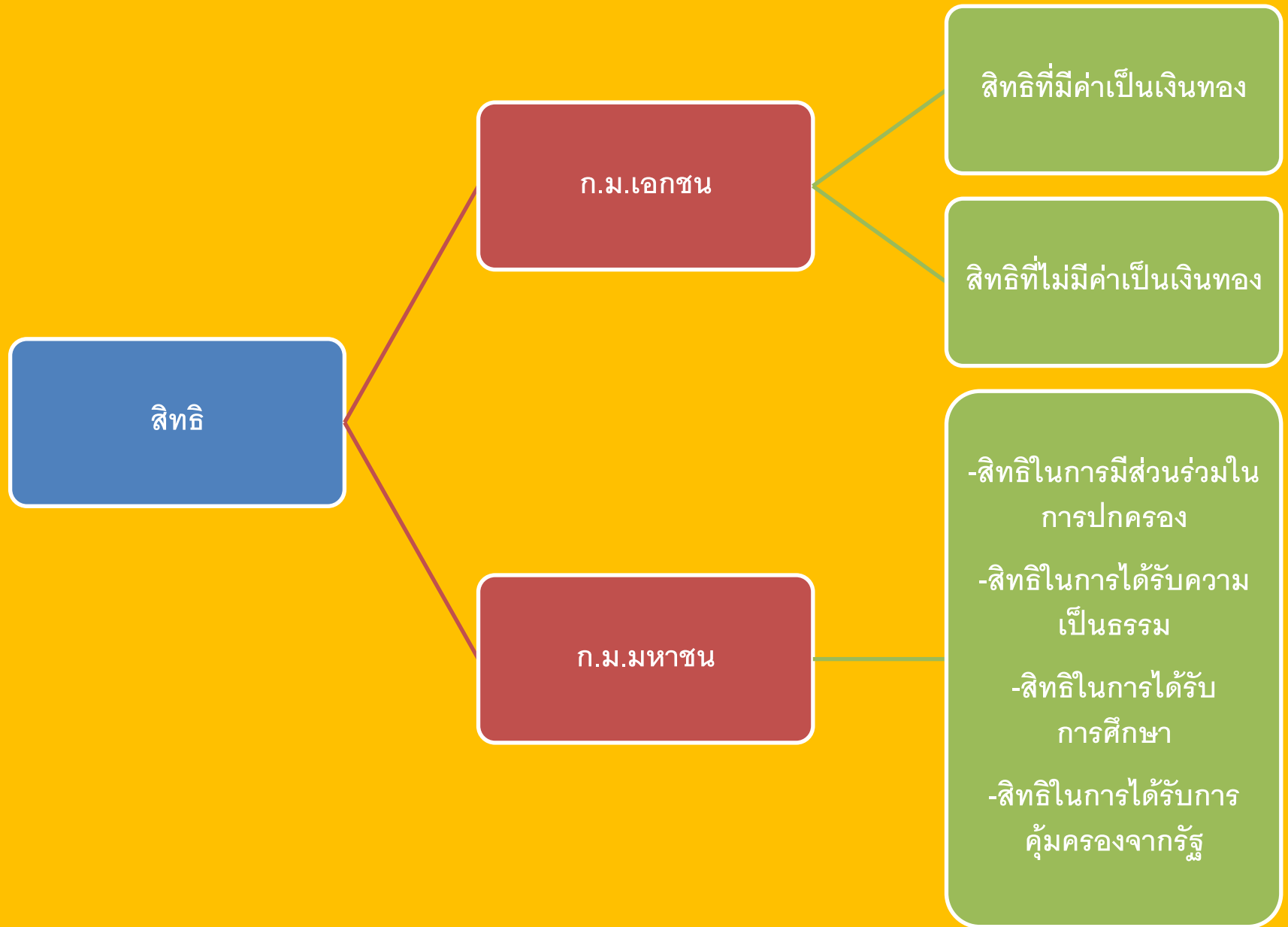
ตาย

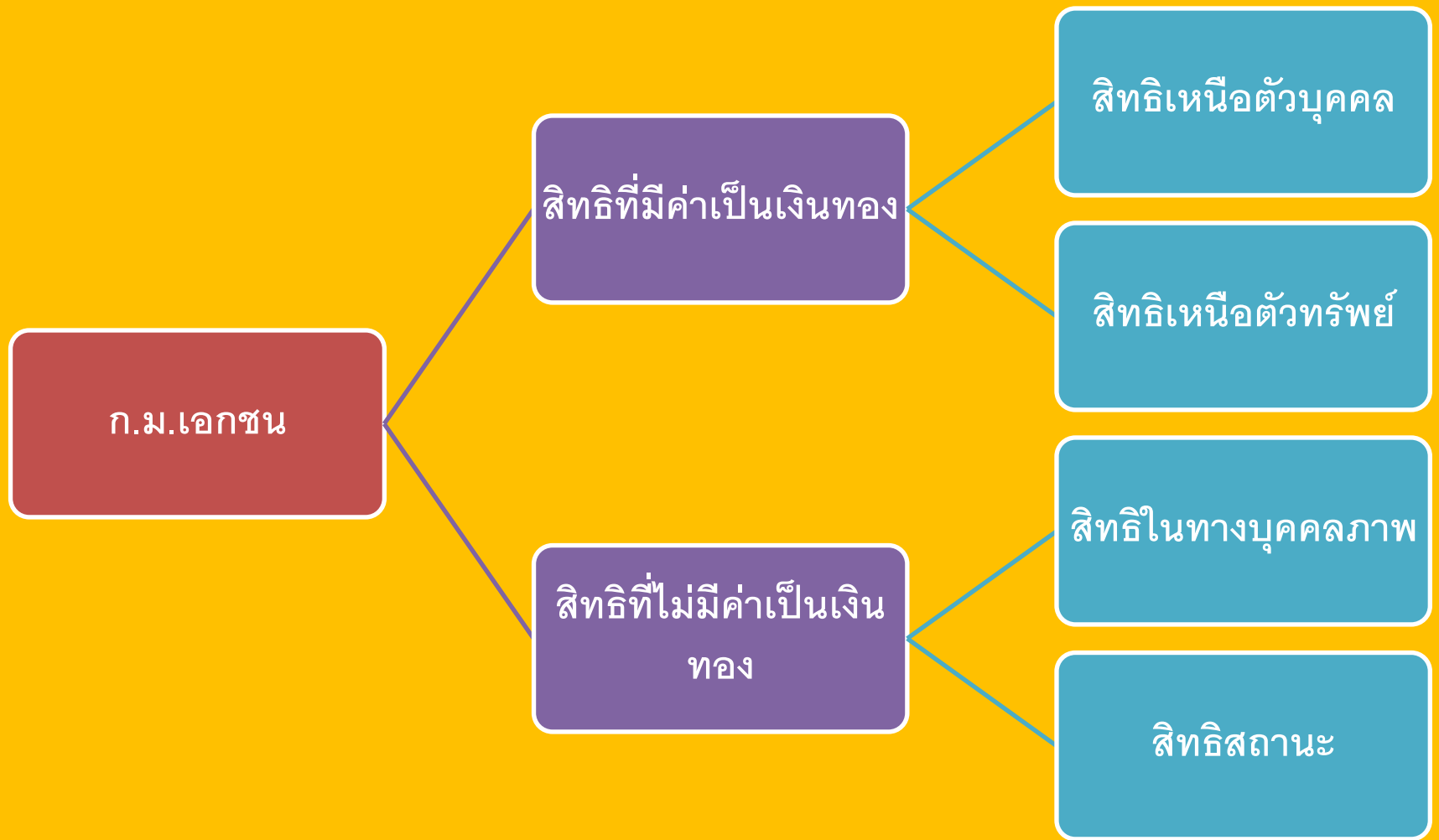
ไม่มีค่าเป็น
เงินทอง

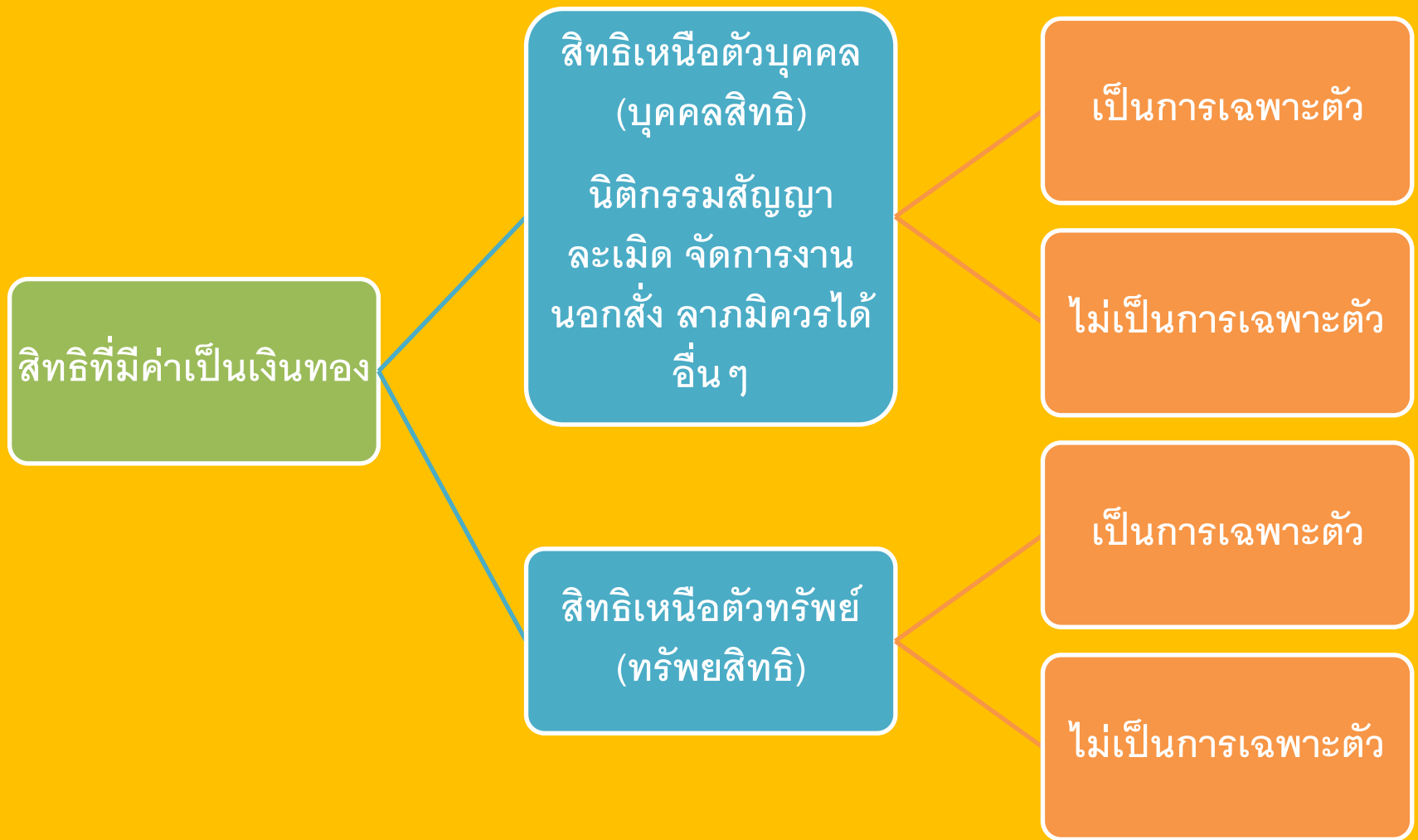
ระงับ

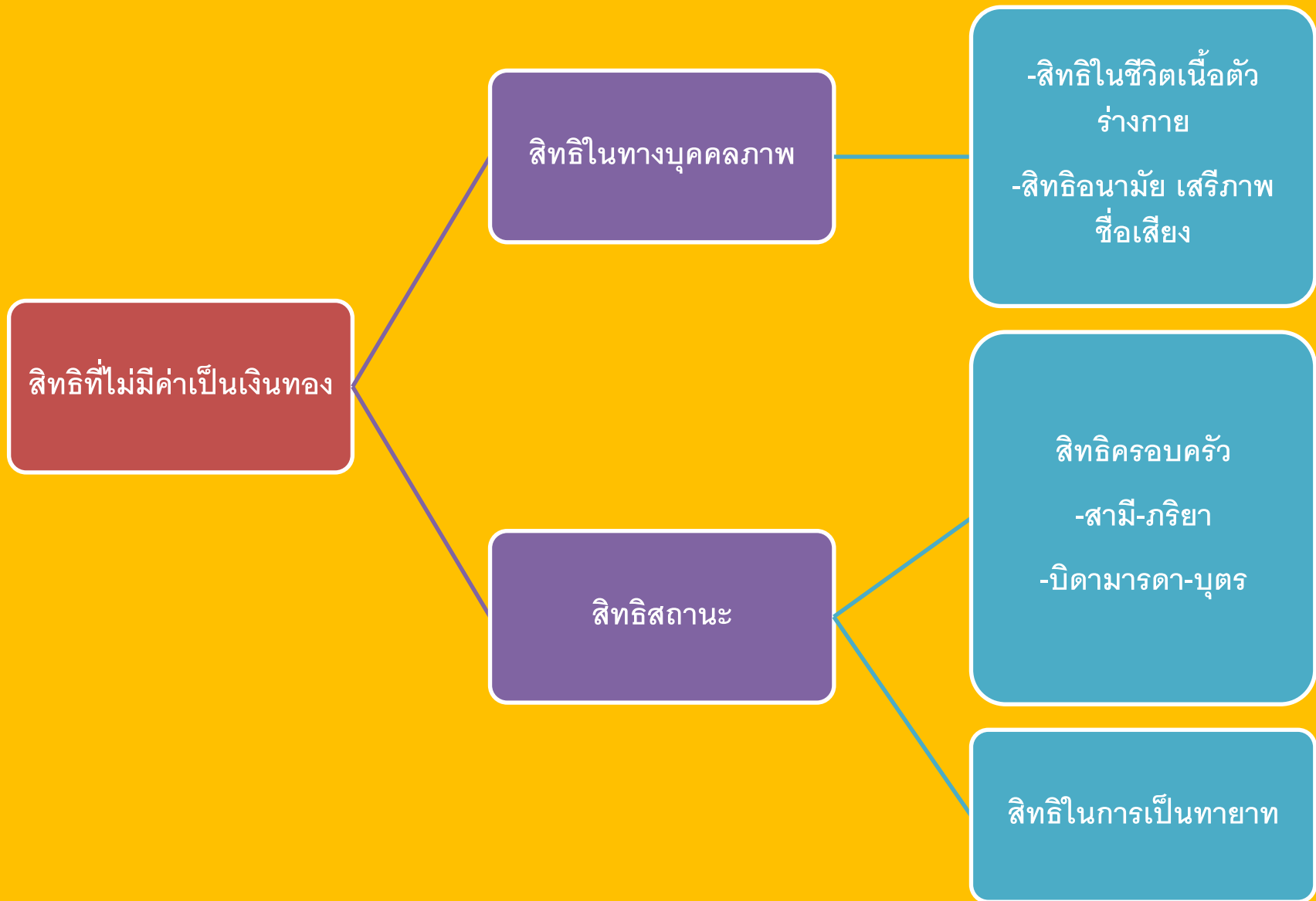
มีค่าเป็น
เงินทอง

ตกทอดแก่ทายาท

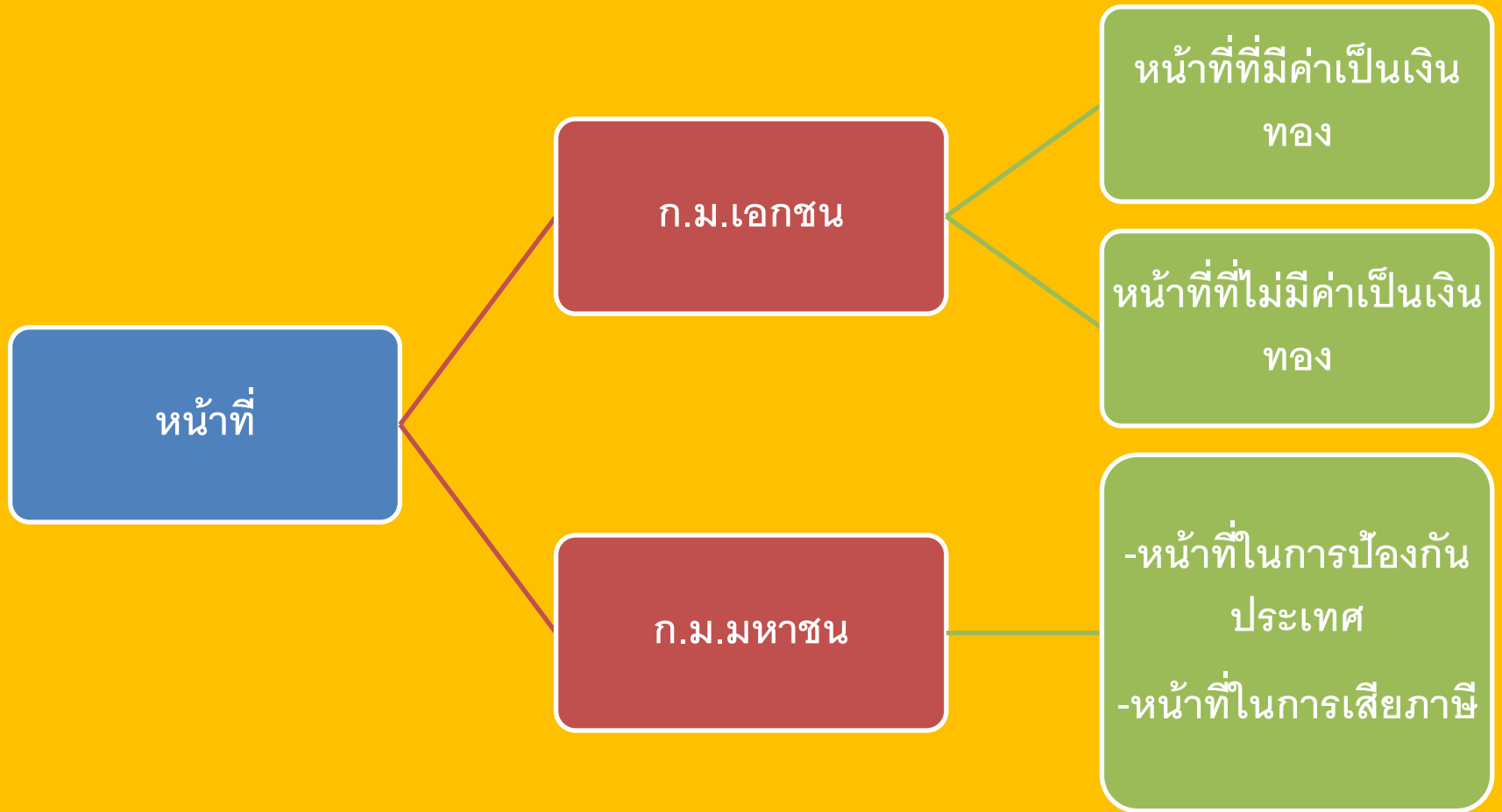

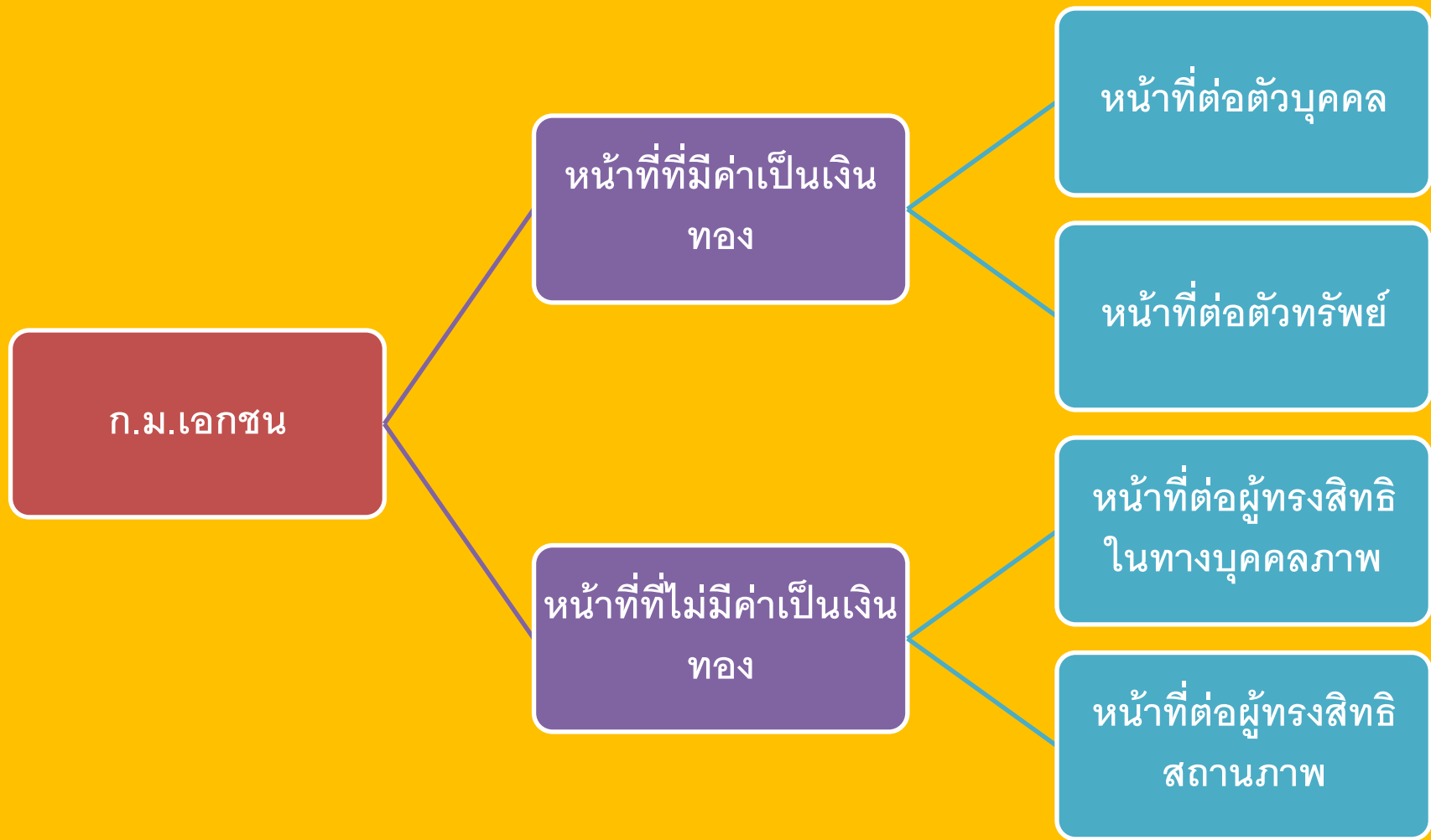

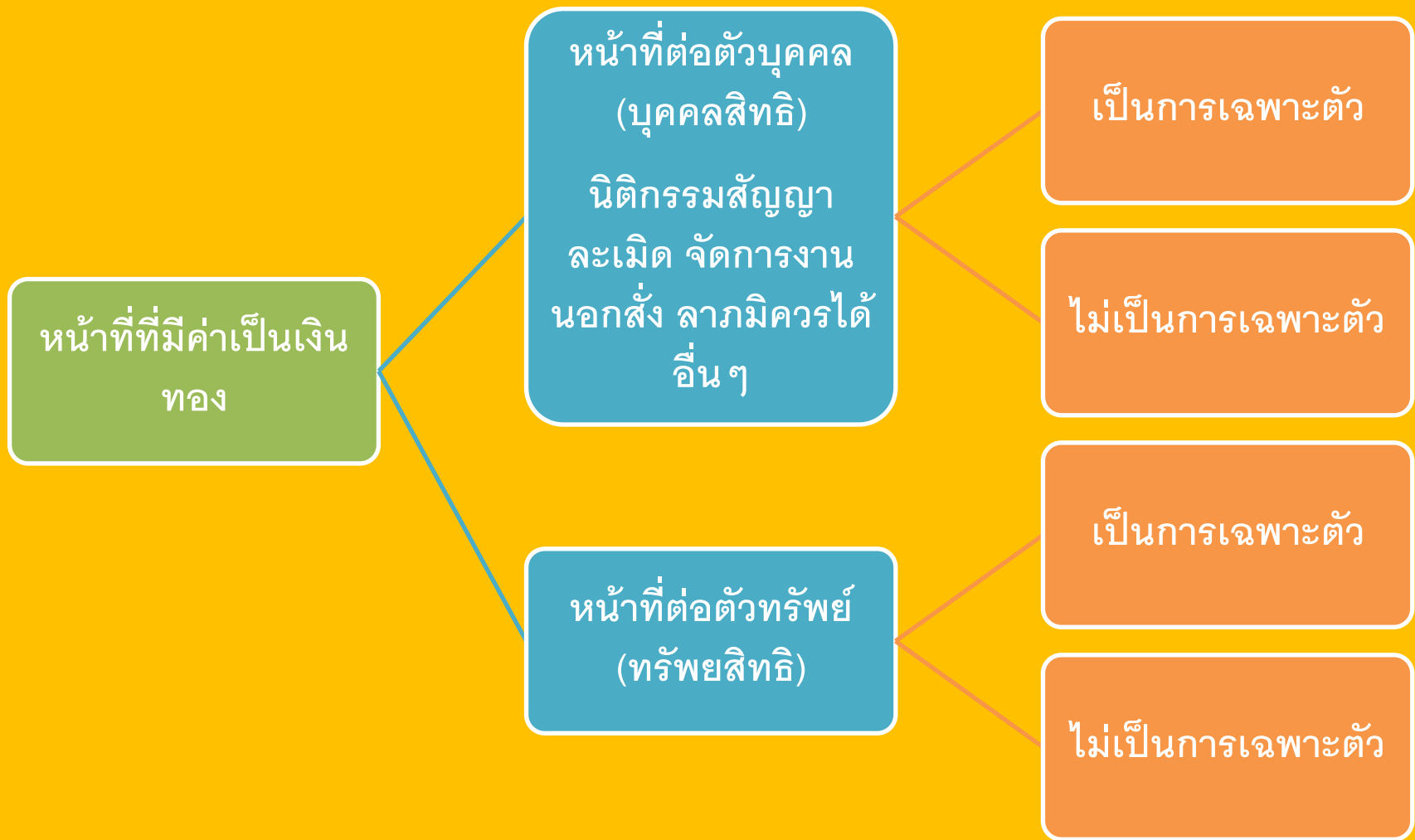

- 2. ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ต้องไม่เป็นการ
เฉพาะตัวของผู้ตาย

- สิ่งที่เป็นภาระเฉพาะตัวของผู้ตาย ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้น มีขึ้นสำหรับผู้ตาย
เท่านั้น คนอื่นจะรับแทนหรือทำแทน

- เป็นสิ่งที่มีผูกพันกับตัวบุคคลหรือไม่

- ลักษณะที่เป็นการเฉพาะตัว อาจเกิดขึ้นจาก

- 1) สภาพของสิ่งนั้น เช่น หน้าที่ของลูกจ้าง, สิทธิของผู้เช่า เป็นต้น
- 2) กฎหมายกำหนด เช่น ที่ดินบางประเภทที่กฎหมายห้ามโอน

สิ่งเหล่านี้เป็นการเฉพาะตัวหรือไม่

1. หน้าที่ของลูกจ้างที่ต้องทำงานให้แก่นายจ้าง
  - ติดตัวกับตัวลูกจ้าง จึงเป็นการเฉพาะตัวของลูกจ้าง
2. หน้าที่ของผู้กู้ที่ต้องคืนเงินให้แก่ผู้ให้กู้
  - ไม่ติดกับตัวผู้กู้ จึงไม่เป็นการเฉพาะตัว
3. สิทธิของลูกจ้างที่จะได้เงินเดือน
  - ไม่ติดกับตัวลูกจ้าง จึงไม่เป็นการเฉพาะตัว
4. หน้าที่ของผู้เช่าที่ต้องชำระค่าเช่า
  - ไม่ติดกับตัวผู้เช่า จึงไม่เป็นการเฉพาะตัว
5. สิทธิของผู้ให้เช่าจะได้รับค่าเช่า
  - ไม่ติดตัวผู้ให้เช่า จึงเป็นการเฉพาะตัว
6. สิทธิของผู้เช่าที่จะใช้ทรัพย์สินที่เช่า
  - ติดกับตัวผู้เช่า จึงเป็นการเฉพาะตัวของผู้เช่า
7. หน้าที่ของผู้ขายต้องส่งมอบสินค้า
  - ไม่ติดตัวผู้ขาย จึงไม่เป็นการเฉพาะตัว
8. หน้าที่ของผู้ซื้อที่จะต้องชำระราคา
  - ไม่ติดตัวผู้ซื้อ จึงไม่เป็นการเฉพาะตัว

ลักษณะของ
ตัวบุคคล

ประโยชน์ใน
ทรัพย์สิน

- 3. ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ จะต้องเป็นสิ่งที่ผู้ตายมีก่อนตาย
  - กล่าวคือ เป็นสิ่งที่ผู้ตายมีอยู่ขณะถึงแก่ความตาย
  - มีขณะถึงแก่ความตายใช้อะไรพิจารณา ใช้เกณฑ์สิทธิ หรือเกณฑ์ได้รับจริง ?
    - เกณฑ์สิทธิ ได้แก่ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว แม้จะยังไม่ได้มาจริงๆก็ตาม
    - เกณฑ์ได้รับจริง ได้แก่ เป็นสิ่งที่ได้รับมาไว้กับตัวแล้ว
- ❖ ใช้เกณฑ์สิทธิ ในการพิจารณา
  - คำพิพากษาฎีกาที่ 1953/2515 เงินสะสมซึ่งทางราชการหักไว้จากเงินเดือนของข้าราชการทุกเดือน ย่อมเป็นมรดกของข้าราชการผู้นั้น (เพราะเป็นเงินของผู้ตายที่มีสิทธิได้รับแล้ว เพียงแต่ที่ทำงานเก็บรักษาไว้ให้)

— 2.1 สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับความตาย หรือเนื่องจากความตาย ไม่เป็นมรดก

- เช่น เงินประกันชีวิต เงินฌาปนกิจศพ เงินสวัสดิการ เงิน
สงเคราะห์ในที่ทำงาน

— 2.2 สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังความตายไม่เป็นมรดก

- เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ย ซึ่งได้รับหลังตาย

ป.พ.พ. มาตรา ๘๘๗ “ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่าเมื่อตนถึงซึ่งความ มรณะให้ใช้เงินแก่ทายาททั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซ้ร้ จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้น ท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้นี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่าให้ใช้เงินแก่บุคคลคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ท่านว่าเฉพาะแต่จำนวนเงินเบี้ยประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้น จักเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัยอันเจ้าหนี้จะเอาใช้นี้ได้”

เจ้ามรดกตาย

ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ

ไม่ใช่กองมรดกของผู้ตาย

เป็นกองมรดกของผู้ตาย

ขั้นตอนการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นกองมรดกของผู้ตาย
หรือไม่

ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ

เป็นสิ่งที่มีความเป็นเงินทอง

ไม่เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตาย

เป็นสิ่งที่ผู้ตายมีอยู่ขณะถึงแก่ความตาย

- ตัวอย่าง
- นายดำเป็นพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่ง ขณะที่นายดำถึงแก่ความตาย นายดำมีหนี้เงินกู้ซื้อบ้านกับธนาคารคงเหลือหนี้ **5** แสนบาท มีเงินโบนัสที่บริษัทยังไม่ได้จ่าย **8** หมื่นบาท มีค่าเช่าที่ค้างชำระ **1** หมื่นบาท เงินที่จะได้จากการประชีวิตตนเอง **6** แสนบาท และมีหุ้นของบริษัทแห่งหนึ่ง **1** หุ้นคิดเป็นราคา **2** แสนบาท เช่นนี้ กองมรดกของนายดำมีจำนวนเท่าใด คิดเป็นทรัพย์สิน และหนี้สินอย่างละเท่าใด

THANK YOU
THANK YOU
THANK YOU

THANK YOU

THANK YOU
THANK YOU
THANK YOU